

**UCHWAŁA NR XVI/260/15
RADY MIASTA TYCHY**

z dnia 26 listopada 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób
Doznających Przemocy w Rodzinie
w Tychach na lata 2016 –2021**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2015.1515 j.t.) w związku z art.6 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390 j.t.), na wniosek Prezydenta Miasta Tychy, po zaopiniowaniu przez Komisję Oświaty i Spraw Społecznych oraz Komisję Porządku Publicznego i Zdrowia,

Rada Miasta Tychy uchwała:

§ 1

Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie w Tychach na lata 2016 –2021, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2

Traci moc uchwała Nr 0150/XXV/545/08 Rady Miasta Tychy z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Tychach.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tychy.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Przewodniczący Rady
Miasta Tychy

mgr Maciej Gramatyka

Załącznik do Uchwały
Nr XVI/260/15
Rady Miasta Tychy
z dnia 26 listopada 2015 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE
W TYCHACH NA LATA 2016 – 2021**

Spis treści

Wstęp.....	2
I. Problem przemocy domowej w Tychach.....	3
II. Zasoby Instytucjonalne Miasta Tychy	7
III. Cele Programu	16
IV. Adresaci Programu	16
V. Realizatorzy Programu	16
VI. Obszary, kierunki i działania Programu	17
1. Profilaktyka i edukacja społeczna	17
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	19
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie	22
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	26
VII. Monitoring i sprawozdawczość	27
VIII. Informacja o tworzeniu Programu	27

Wstęp

Głównym aktem prawnym określającym zadania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie, która wprowadza definicję przemocy w rodzinie, precyzuje zadania na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego, określa zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz wobec osób stosujących przemoc.

Zgodnie z Ustawą do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie wpisuje się w cele i kierunki działań Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który wyznacza podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców, takie jak:

- 1) działania uprzedzające: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą oraz stosującymi przemoc w rodzinie,
- 2) działania interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) działania wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 4) działania korekcyjno - edukacyjne kierowane do stosujących przemoc w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących,

w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.¹

Najczęściej występujące formy przemocy to:

przemoc fizyczna, np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, gryzienie, duszenie, bicie, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy,

przemoc psychiczna, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb,

przemoc seksualna, np. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych,

przemoc ekonomiczna, np. odbieranie pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny.

Realizacja Programu, w szczególności w obszarach profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc, jest ukierunkowana na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Tychów i zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.

I. Problem przemocy domowej w Tychach

Skala przemocy w rodzinie, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest trudna do oszacowania. Wiele sytuacji „przemocowych” nie jest ujawnianych w statystykach. Wynika to m.in. z braku udziału osób trzecich jako świadków, obaw osób doświadczających przemocy przed wyjawieniem sytuacji na zewnątrz, ze względu na uwarunkowania społeczne, lęku przed rozpadem związku i strachem przed zachowaniem sprawcy.

Na podstawie statystyk Światowej Organizacji Zdrowia przemoc wobec kobiet jest jednym z przejawów dyskryminacji kobiet i łamania praw człowieka we współczesnym świecie. W skali całego świata przemoc dotyka 35% kobiet a 1/3 z nich doświadcza przemocy fizycznej bądź seksualnej ze strony swoich partnerów. Statystyki przemocy wskazują także, że niemal 40% zabitych na świecie kobiet zostało zamordowanych właśnie przez swojego partnera.²

---

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390 j.t.).

² www.who.un.org.pl/aktualnosci.php?news=119&wid=12&wai=&year=&back=%2F

Skutki przemocy nie ograniczają się jedynie do negatywnego wpływu na stan zdrowia i jakość życia kobiety. Destrukcyjne efekty tego zjawiska odczuwa cała rodzina, zwłaszcza najmłodszy jej członek, którzy będąc świadkami przemocy stają się często również jej ofiarami. Dzieci obserwujące przemoc w środowisku domowym często borykają się z problemami emocjonalnymi i trudnościami w szkole. Jako nastolatki częściej nadużywają alkoholu i narkotyków, palą i podejmują ryzykowne zachowania seksualne. W dorosłym życiu natomiast częściej stają się osobami doświadczającymi przemocy lub sami dopuszczają się przemocy wobec partnerki/partnera.³

Na podstawie badań, przeprowadzonych w 2012 roku przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS), 28% mieszkańców Polski deklaruje, że zna osobiście lub z widzenia kobietę bity przez partnerów. Badania te wykazały, że 11% respondentów żyjących w stałym związku doświadczyło przemocy domowej, a 5% respondentów przyznało, że w ich przypadku takie zdarzenia miały miejsce co najmniej kilka razy. 11% dorosłych przyznało, że zdarzyło im się być sprawcą przemocy domowej. Badani wykazywali także, iż stosują kary cielesne jako metodę wychowawczą.⁴

W raporcie z badań CBOS wykazał również, że przemoc domowa przybiera nie tylko postać fizyczną, ale także formę psychicznego dręczenia partnera. 18% badanych żyjących w stałym związku przyznało, że zdarzają się sytuacje, kiedy współmałżonek używa wyzwisk i obelg, 10% doświadcza poniżania i kpin, a 8% uskarża się, że współmałżonek ogranicza jego kontakty z rodziną i znajomymi. Natomiast w badaniu 5% Polaków będących w stałych związkach przyznało, że czasami partner groził lub szantażował go.⁵

Zjawisko przemocy rodzinnej na terenie miasta Tychy zostało zobrazowane na podstawie danych zawartych w:

- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014 – 2020.
- Sprawozdaniu Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2014 r.
- Raporcie pt. „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy” dr Grzegorz Gawron, 2014 r.

Od 2008 roku w Tychach jest realizowany Lokalny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który obejmuje działania realizowane przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na podstawie badań realizowanych w Tychach w 2014r. na temat zachowań i postaw społecznych dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy wynika, iż grupa problemów społecznych jest znacznie zróżnicowana. Na pierwszym miejscu w tym zestawieniu, uplasowało się bezrobocie wskazywane prawie przez połowę wszystkich badanych (48%). Niewiele mniej, bo 43,5% ankietowanych wyróżniło alkoholizm jako najbardziej palący problem społeczny. Co piąty respondent (20,6%) niepokoi się z powodu odczuwalnego, jego zdaniem, spadku

---

³ tamże

⁴ Komunikat z badania *Przemoc i konflikty w domu*, CBOS, Warszawa 2012 r.

⁵ tamże

stopy życiowej mieszkańców Tychów. Poza tym znaczącą grupę osób martwi narkomania (15,3%) i przestępczość pospolita (14,5%) rozwijające się na terenie miasta. Natomiast przemoc domowa w ocenie 800-osobowej reprezentacji mieszkańców miasta nie została oceniona jako zauważalny i odczuwalny problem społeczny w Tychach.

W 2014 roku w Tychach mieszkało 128 621 osób⁶. W ramach realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na podstawie sprawozdania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego za rok 2014 działaniami objęto 622 mieszkańców Tychów z 312 rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie. Z otrzymanych informacji od realizatorów Programu wynika ponadto, iż:

- stopniowo zmniejsza się skala zjawiska przemocy w rodzinie. Zarówno w zakresie liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą (385 osób w roku 2013, 297 osób w roku 2014) jak i liczby osób stosujących przemoc w rodzinie (319 osób w 2013 roku, 264 osób w roku 2014). Przeważa w rodzinach stosowanie przemocy psychicznej oraz fizycznej, w mniejszym zakresie stosowana jest przemoc seksualna oraz ekonomiczna.⁷
- w 2014 roku Niebieskie Karty wszczynali najczęściej policjanci i pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę Niebieskie Karty i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Tab. 1: Liczba założonych Niebieskich Kart w 2014r.

Instytucja	Liczba
Policja	264
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	27
Służba Zdrowia	13
Przedstawiciele oświaty	3
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	3
Nadesłane od innych zespołów interdyscyplinarnych	2
Ogółem	312

Źródło: Sprawozdanie z Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2014 r.

- 9,3% badanych zadeklarowało, iż w swoim życiu spotkało się z przemocą ze strony najbliższych. Stosunkowo najczęściej respondenci cierpieli z powodu stosowanej wobec nich przemocy fizycznej, w tym głównie ze strony współmałżonka/partnera lub rodziców, rzadziej ze strony dzieci. Poza tym relatywnie najczęstszym źródłem odczuwanej przemocy psychicznej i ekonomicznej były działania rodziców, ewentualnie współmałżonka/ partnera,

⁶ Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 31 XII 2014 r. stat.gov.pl

⁷ Komenda Miejskiej Policji w Tychach

sporadycznie dzieci. Jeżeli natomiast dochodziło do aktów przemocy seksualnej to dokonywali tego współmałżonkowie/ partnerzy lub rodzice.⁸

Dla prowadzonych analiz oraz projektowania działań służących prewencji i zwalczaniu zjawiska przemocy domowej istotny jest fakt identyfikacji jak największej liczby przypadków występowania tego zjawiska. Wiąże się z tym nieodzownie kwestia zgłaszania przez osoby doznające przemocy, odpowiednim służbom lub osobom z najbliższego otoczenia, faktu naruszania ich nietykliwości osobistej.

- 47,3% respondentów, która zgłosiła fakt bycia osobą doświadczającą przemocy domowej, szukało pomocy u innych osób lub instytucji po zajściu/zajściach tego typu. Zdecydowanie najczęściej proszono o pomoc członków najbliższej rodziny (32,4%) lub przyjaciół i znajomych (33,8%). Poza tym zdecydowana większość ankietowanych cierpiących z powodu przemocy domowej w ogóle nie podejmowała starań w kierunku uzyskania pomocy ze strony instytucji działających w mieście.⁹
- również badani potwierdzający znajomość prześladowanych osób stosunkowo najczęściej twierdzili, że są nimi kobiety (59,7%) lub dzieci (33,6%). Kolejne 16,8% osób z tej grupy wskazywała mężczyzn jako osoby doznające przemocy, a 12,6% - osoby w podeszłym wieku. Najmniej wskazań dotyczyło osób niepełnosprawnych (2,5%).¹⁰

Wiele danych w sposób jasny, konkretny i bezsporny pokazuje, że problem przemocy w rodzinie nie jest neutralny ze względu na płeć i nie należy go ignorować czy bagatelizować. Dane statystyczne nie pozostawiają wątpliwości: większość wśród osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią mężczyźni, a wśród osób doświadczających przemocy – kobiety.¹¹

- w I Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującym Orzeczenia w Sprawach Karnych aktualnie wykonywanych jest 192 spraw w związku z przemocą, 149 w kategorii spraw dozorowych oraz 43 w ramach kontroli okresu próby w związku z kontrolą realizacji obowiązków w trybie art. 72 kk. w tym udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym. W roku 2014 złożono 51 wniosków w tym 6 z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.
- w 2014 r. w Wydziałach Karnych (II i VII) Sądu Rejonowego w Tychach osądzono 119 oskarżonych podejrzanych o przestępstwa kwalifikujące się jako przemoc w rodzinie. 97 oskarżonych zostało skazanych, w tym 78 mężczyzn oraz 4 kobiety. Liczba pokrzywdzonych w 2014 roku przedstawiała się następująco: małoletni – 20 osób, kobiety – 96 osób, mężczyźni – 15 osób.¹²
- w 2014 roku w Niebieskim Pokoju zostało przeprowadzonych 86 przesłuchań świadków i pokrzywdzonych, którzy nie ukończyli 15 roku życia,¹³

⁸ *Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy*, Grzegorz Gawron, 2014r.

⁹ *Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy*, Grzegorz Gawron, 2014r.

¹⁰ *tamże*

¹¹ *Raport „Reagujemy – przeciwko przemocy” Fundacja Pozytywnych Zmian, 2014 r.*

¹² *Sąd Rejonowy Tychy, Wydział II Karny oraz Wydział VII karny*

¹³ *Sprawozdanie Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2014 r.*

- Prokuratura Rejonowa w Tychach W 2014 roku prowadziła 222 sprawy z zakresu przemocy domowej (tj. 4,72% w stosunku do ogółu prowadzonych spraw). Wobec 56 osób skierowano akt oskarżenia.¹⁴
- w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w 2014 roku powołano do działania 312 grup roboczych. Z czego 69 odbyło się z udziałem osoby doświadczającej przemocy a 26 z udziałem stosujących przemoc. Rodzaje przemocy jaka występowała w tych rodzinach: fizyczna – 31, psychiczna – 187, fizyczna i psychiczna łącznie – 94, seksualna wobec nieletnich – 0.¹⁵

Podsumowując złożoność i specyfika zjawiska przemocy domowej wymusza budowanie kompleksowego, interdyscyplinarnego systemu pomocy rodzinie obejmującego oddziaływania o charakterze psychologicznym, socjalnym i prawnym zarówno w obszarze interwencji jak i pomocy długofalowej. Z kolei grupą do której w szczególności należy kierować działania wspierające powinny być kobiety i dzieci.

II. Zasoby instytucjonalne Miasta Tychy

1. Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Tychach

Utworzenie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Tychach nastąpiło na podstawie wytycznych zapisanych w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacjach prawa miejscowego. Celem działania tego Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie miasta Tychy.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przemocy przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Osoby wchodzące w skład Zespołu są wyznaczane w drodze porozumień zawartych między gminą a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ustalają sposoby, w jaki planują działać i wykorzystywać swoje kompetencje, możliwości i zasoby w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie miasta Tychy.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Tychach tworzą przedstawiciele następujących podmiotów:

- Komenda Miejska Policji w Tychach,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) w Tychach,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej pozostający w strukturach MOPS Tychy,

---

¹⁴ tamże

¹⁵ tamże

- Polskie Centrum Mediacji oddział w Tychach,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tychach,
- Prokuratura Rejonowa w Tychach,
- Sąd Rejonowy w Tychach – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Megrez Sp. z o. o Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Tychach,
- Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy.

Obsługę organizacyjno-techniczną Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Tychach zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą przy ul. Budowlanych 59. Siedziba Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Tychach znajduje się w Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPS w Tychach przy ul. Nowokościelnej 27.

Ustawa umożliwia także tworzenie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego grup roboczych zajmujących się przypadkami występowania przemocy domowej. Przy czym Zespół to są osoby szczebla decyzyjnego, a do pracy w ramach grup roboczych oddelegowani mogą być pracownicy, najlepiej znający sytuację danej osoby lub rodziny. Praktyka działalności grup roboczych na terenie miasta Tychy pokazuje, iż uczestniczą w tej grupie: pracownik socjalny MOPS oraz dzielnicowy KMP w Tychach. Uznano, że są to osoby znające aktualną sytuację rodziny, w której występuje przemoc. Jeśli tak nie jest, to osoby takie na podstawie właściwych przepisów prawa mogą udać się do miejsca zamieszkania rodziny z problemem przemocy i zdiagnozować zastaną na miejscu sytuację. W dalszej kolejności do pracy w grupach roboczych kierowani są pracownicy pozostałych podmiotów uczestniczących w pracach Zespołu, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz kuratorów i pedagogów, gdyż tacy najczęściej potrzebni są do wypracowania i następnie zrealizowania planu pomocy rodzinie uwikłanej w przemoc domową. Pracę grup roboczych organizują Koordynatorzy ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którymi są pracownicy socjalni Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS w Tychach. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych tworzących je osób.

Szerokie podejście do zagadnienia przeciwdziałania przemocy w rodzinie, duża liczba instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej w sposób skoordynowany, wpływa na szybkość interwencji i skuteczność podejmowanych działań pomocowych. Zdarzają się także przypadki bardzo złożone i trudne do rozwiązania, lecz warto przy tym wskazać, iż instytucje i osoby tworzące Zespół Interdyscyplinarny cały czas rozwijają się i zbierają cenne doświadczenie w swej pracy, które w przyszłości może pozwolić na jeszcze skuteczniejsze działania.

2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Pomoc Ośrodka Interwencji Kryzysowej (OIK) skierowana jest do osób, które są członkami rodzin z problemem przemocy domowej i samodzielnie nie radzą sobie z tą sytuacją i potrzebują wsparcia. Podstawowym celem jest:

- zapobieganie i powstrzymanie przemocy w rodzinie
- zapewnienie bezpieczeństwa osobom poszkodowanym
- łagodzenie skutków przemocy i rozwiązywania problemów wtórnych, związanych z dezorganizacją życia rodzinnego i osobistego

Ośrodek posiada:

- **Hostel** z 30 miejscami noclegowymi, dla osób, których pozostanie w środowisku rodzinnym jest zagrażające życiu i zdrowiu, ze względu na doświadczanie przemocy. Czasowe schronienie ma na celu izolację od osoby stosującej przemoc i zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy (kobietom i ich dzieciom). Hostel oferuje jeden gorący posiłek (w Dziennym Domu Pomocy Społecznej „Wrzos”) z możliwością przygotowania pozostałych posiłków w aneksie kuchennym Ośrodka.
- **Mieszkania chronione** stanowią formę pomocy dla mieszanek hostelu, które podczas pobytu w hostelu podjęły współpracę z pracownikami Ośrodka, doprowadziły do złagodzenia swojej sytuacji kryzysowej i są gotowe podjąć samodzielne funkcjonowanie w środowisku. Osoby te jednak nie posiadają mieszkania, a posiadają własne, stałe źródło utrzymania i złożyły wniosek o przydział lokalu mieszkalnego z zasobów komunalnych miasta Tychy. Pobyt w mieszkaniach jest odpłatny, a czas pobytu poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami nie powinien być dłuższy niż 6 miesięcy. Łączny czas pobytu nie może przekraczać 2 lat.

W OIK realizowany jest indywidualny program wsparcia poprzez udzielanie pomocy psychologicznej i socjalnej, opracowanie diagnozy problemu i indywidualnego planu pomocy, prowadzenie krótkoterminowej terapii indywidualnej, prowadzenie grup wsparcia, konsultacji wychowawczych, programu profilaktycznego. Specjaliści pracują: od poniedziałku do czwartku od 7.00 do 17.00, a w piątki od 7.00 do 15.00.

W Ośrodku udzielana jest następująca pomoc:

- ✓ **pomoc psychologiczna**, która udzielana jest w formie indywidualnej i grupowej:

a. indywidualna pomoc psychologiczna obejmuje: informację, edukację, wsparcie i terapię krótkoterminową. Osoby doświadczające przemocy przygotowywane są do uczestnictwa w procedurach prawnych (przygotowanie do zeznań, przesłuchań itp.)

b. grupowe formy pomocy psychologicznej obejmują:

- grupę psychoedukacyjną dla kobiet doświadczających przemocy: „razem poMOC”

- treningi umiejętności psychospołecznych, nakierowane na uzyskanie różnych umiejętności i uwzględniające problemy, jakie zostają zidentyfikowane u rodzin (np. radzenia sobie ze stresem, asertywnego zachowania i ochrony siebie, rozwiązywania konfliktów drogą negocjacji, poprawnego i skutecznego porozumiewania się).

Część działań edukacyjnych skierowana jest na prace w obrębie problematyki uzależnień w rodzinie, jest to „Klub dla Mam” i Dyskusyjny Klub Edukacyjno – Filmowy.

- ✓ **wsparcie socjalne** – indywidualna pomoc opiera się na rozeznaniu sytuacji rodzinnej, zabezpieczeniu niezbędnych potrzeb socjalnych a grupowe formy pomocy obejmują warsztat autoprezentacji, warsztat kompetencji osobistych i społecznych, warsztat poruszania się na rynku pracy
- ✓ **pomoc telefoniczna** – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zapewnia obsługę telefonu zaufania „Tyska Niebieska Linia”. Dzięki temu można uzyskać wsparcie emocjonalne, jak również informacje, jakiej formy pomocy może udzielić OIK lub inne instytucje pomocowe w mieście. W kontakcie telefonicznym można pozostać anonimowym. Głównymi problemami zgłaszanymi przez dzwoniących w 2014 r. była przemoc w rodzinie (76,7%) oraz uzależnienie od alkoholu (16,7%). Najczęściej kontaktowały się osoby doznające przemocy (42,2%) oraz świadkowie przemocy (8,9%). Przeprowadzono 1 rozmowę z osobą stosującą przemoc w rodzinie. W większości przypadków (89%) rozmowy miały charakter informacyjny.
- ✓ **wsparcie dzieci i młodzieży** – prowadzone są zajęcia, mające na celu przygotowanie dzieci do podjęcia edukacji wczesnoszkolnej (dla młodszych dzieci) oraz zajęcia rozwijające zainteresowania i umiejętności komunikowania się z innymi. Ważnym celem jest zapewnienie dzieciom i młodzieży przyjaznej atmosfery i stworzenie miejsca, w którym będą mogły poczuć się na tyle bezpiecznie, by można na nie oddziaływać w celu stymulowania rozwoju.

3. Komenda Miejska Policji w Tychach

W strukturach Komendy Miejskiej Policji (KMP) w Tychach istnieje Wydział Prewencji, którego funkcjonariusze są przede wszystkim głównymi realizatorami procedury „Niebieskie Karty”. Naczelnik Wydziału Prewencji jest członkiem Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego a policjanci Referatu Patrolowo – Interwencyjnego, pełnią służby zewnętrzne na terenie miasta Tychy i przeprowadzają interwencje dotyczące także przemocy domowej. Policjanci Rewiru Dzielnicowych Wydziału Prewencji również w ramach służby przeprowadzają interwencje dotyczące przemocy domowej, lecz przede wszystkim uczestniczą w pracach grup roboczych. Czynności w ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych dotyczących przestępstw przeciwko rodzinie i opiece realizują policjanci Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji w Tychach.

4. Kuratorzy Sądowi

W I Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującym Orzeczenia w Sprawach Karnych w Sądzie Rejonowym w Tychach zatrudnionych jest 12 kuratorów zawodowych, z którymi współpracuje 90 kuratorów społecznych. Kadra kuratorów zawodowych jest profesjonalnie przygotowana do pracy z osobami doznającymi i stosującymi przemoc, stale podnosząca swoje kwalifikacje w ramach szkoleń. Kadra kuratorów społecznych posiada niezbędną wiedzę w tym zakresie, stale również podnosząc i doskonaląc swoje kwalifikacje w większości ze środków Miasta Tychy. Kuratorzy Społeczni swoje czynności w terenie oraz dokumentację dozorową wykonują pod nadzorem Kuratorów Zawodowych, na których spoczywa odpowiedzialność co do podejmowania decyzji w prowadzonych dozorach, w tym wnioskowanie o nałożenie koniecznych obowiązków w trybie art. 72 kk. lub zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności w trybie art. 75 kk.

W sprawach związanych z przemocą praktykuje się przesyłanie informatora osobom pokrzywdzonym przestępstwem przemocy w rodzinie. Ponadto Kuratorzy jako członkowie grup roboczych oraz Zespołów Interdyscyplinarnych stale współpracują z właściwymi instytucjami, w tym również z realizatorami programu korekcyjno – edukacyjnego. Kuratorzy współpracują także z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej (głównie pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny), Poradnią Leczenia Uzależnień Mens Sana, Komendą Miejską Policji oraz innymi miejskimi instytucjami i stowarzyszeniami.

Kuratorzy uczestniczą w szkoleniach i konferencjach w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zjawisku korelującym z przemocą w rodzinie. Kuratorzy uczestniczą ponadto w Tygodniu Pomocy Ofiarom Przemocy udzielając w ramach dyżurów pomocy prawnej. Pomoc prawna jest udzielana poza tym zawsze kiedy wystąpi taka potrzeba, w przypadku osób, które są stronami postępowania.

5. Sąd Rejonowy Tychy

Do zasobów Wydziału II i VII Karnego Sądu Rejonowego w Tychach należą sędziowie orzekający oraz pracownicy wydziałów (kierownictwo, sekretarze sądowi oraz asystenci sędziów), którzy mają bezpośredni kontakt zarówno z osobami stosującymi przemoc w rodzinie jak i z osobami doznającymi przemocy.

Do zasobów rzeczowych natomiast należą niewątpliwie Kodeks Karny wskazujący wymiar oraz rodzaj kary, na który można skazać sprawcę przestępstwa oraz środki zapobiegawcze i karne. Wyżej wymienione wydziały dysponują również systemem informatyczny SAWA gdzie rejestrowane są wszystkie sprawy, z zaznaczeniem daty i rodzaju popełnionego przestępstwa, liczby oskarżonych, pokrzywdzonych, ich danych personalnych i innych szczegółowych informacji dotyczących sprawy – służący m.in. do gromadzenia danych statystycznych prowadzonych spraw. Ponadto w Wydziałach pokazują się broszury informacyjne dotyczące praw pokrzywdzonych różnymi przestępstwami oraz programów profilaktycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

6. Placówki oświatowe

Często osobami pierwszego kontaktu, które dowiadują się o występowaniu problemu przemocy są nauczyciel/wychowawca oraz pedagog szkolny. W ramach swoich zadań szkoły realizują:

- działania profilaktyczne kierowane do całej społeczności szkolnej mające na celu podnoszenie wiedzy prawnej z zakresu przemocy w rodzinie,
- pogadanki i prelekcje dla uczniów i ich rodziców prowadzone przez wychowawców, pedagogów szkolnych, policję, straż miejską dotyczące konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie,
- przekazują informację na temat procedury „Niebieska Karta”,
- upowszechniają informacje na temat poradnictwa rodzinnego, prawnego, psychiatrycznego, pomocy psychologiczno - pedagogicznej,
- organizują spektakle profilaktyczne,
- współpracują z instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy.

7. Placówki ochrony zdrowia

Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, gdyż bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia ciała i urazy psychiczne. W dziedzinie pomocy osobami doświadczającymi przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy osoby doznające przemocy bądź świadkowie próbują to ukryć,
- przeprowadzanie rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- informowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanego zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- informowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadamianie innych służb np. pomocy społecznej, policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. śladów ciężkiego uszkodzenia ciała, podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

8. NZOZ MENS SANA Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień

NZOZ MENS SANA prowadzi Poradnię Terapii Uzależnień oraz Oddział Dzienny Terapii Uzależnień. Pomoc udzielana jest bezpłatnie, w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia lub w ramach programów realizowanych na zlecenie Urzędu Miasta Tychy. Do ośrodka zgłaszać mogą się po pomoc osoby uzależnione i członkowie rodzin osób uzależnionych. Często są to osoby dotknięte przemocą w rodzinie lub same stosujące przemoc. Wśród osób uzależnionych są osoby zarówno z jednej, jak i z drugiej grupy. Co więcej problematyka przemocy powtarza się pokoleniowo, pozostawia traумы w psychice, nierzadko wymagające dalszej psychoterapii.

W NZOZ MENS SANA zatrudnionych jest 11 terapeutów (psychologów, specjalistów psychoterapii uzależnień, psychoterapeutów) oraz 3 lekarzy psychiatrów. Zespół terapeutyczny ośrodka stale podnosi swoje kompetencje uczestnicząc w licznych szkoleniach i konferencjach.

W ramach ośrodka z pomocy mogą skorzystać zarówno osoby doświadczające przemocy, jak i ją stosujące. Oferowana pomoc to konsultacje indywidualne (psychologiczna, lekarska), wsparcie psychologiczne, założenie Niebieskiej Karty, współpraca z innymi instytucjami oraz programy terapeutyczne i treningi zachowań konstruktywnych np. asertywności, radzenia sobie ze złością. Osoby uzależnione lub członkowie ich rodzin mogą więc skorzystać z profesjonalnej pomocy terapeutycznej dotyczącej zmiany zachowań związanych z przemocą.

9. Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia”

Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia” w Tychach prowadzi działania w zakresie przemocy tylko w części dotyczącej ofiar przemocy na działania te składają się:

- pomoc psychologiczna dorosłym i dzieciom doznającym przemocy domowej,
- konsultacje i grupa dla osób dorosłych doświadczających przemocy pn „Moja wyprawa po MOC”,
- konsultacje i grupa edukacyjna dla dzieci doświadczających przemocy domowej pn „ Moja wyprawa po MOC – dzieciaki”,
- program edukacyjny – zadaniowy pn. „Jestem Kobietą”.

Zadania te prowadzą psycholog, oraz pedagog. Konsultanci zajmującymi się problemami przemocy, mechanizmami, skutkami i długotrwałymi szkodami jakie czyni to zjawisko na osobach bliskich i najbliższych są osobami przygotowanymi poprzez profesjonalne szkolenia w tym zakresie oraz poprzez wieloletnią praktykę w pracy z osobami dotkniętymi przemocą. Zainteresowanie tą formą działalności jest bardzo duże i rośnie z roku na rok co świadczy o poziomie profesjonalizmu i empatyczności konsultantów. Ponadto z roku na rok zwiększamy i dostosowujemy do potrzeb mieszkańców wachlarz zadań w pionie przemocy.

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarne podejście do realizacji procedury „Niebieskie Karty” ma na celu zintensyfikowanie działań wszystkich służb na rzecz poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Formularz wypełniają przedstawiciele: Policji, jednostek organizacji pomocy społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia.

Tab. 2: Wykaz podmiotów prowadzących zadania z zakresu przemocy domowej

INSTYTUCJA	ZADANIA W ZAKRESIE PRZEMOCY
Komenda Miejska Policji al. Bielska 46 Tychy tel. 997 lub 112 tel. 32 32 56 200 tel. 32 32 56 255 tel. 32 32 56 266 tel. 32 32 56 351 Rewir Dzielnicowych fax: 32 32 56 244 tychy.slaska.policja.gov.pl	- interwencja - zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających zagrożenie dla życia bądź zdrowia, - wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko osobie stosującej przemoc i podjęcie działań prewencyjnych
Ośrodek Interwencji Kryzysowej ul. Nowokościelna 27 Tychy tel. 32 227 05 75 oik_tychy@interia.pl	- interwencja kryzysowa - pomoc psychologiczna dla osób doświadczających przemocy - grupa psychoedukacyjna dla osób doświadczających przemocy - schronienie dla osób doświadczających przemocy i będących w kryzysie (Hostel jest czynny całodobowo)
TYSKA NIEBIESKA LINIA tel. 32 322 70 04 codziennie 8.00 – 20.00	- pomoc telefoniczna
Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia” ul. Nałkowskiej 19 Tychy tel. 32 720 52 42 (pn.-pt. w godz. 10:00–16:00)	- konsultacje psychologiczne - udział w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy i współzależnionych - bezpłatne konsultacje prawne
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej al. Budowlanych 59 Tychy tel. 32 227 35 40	- Miejski Zespół Interdyscyplinarny - działania korekcyjno - edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie
Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Tychach al. Budowlanych 59 Tychy tel. 32 227 35 40	- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, - pomoc osobom, rodzinom, grupom problemowymi środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu ich problemów, - efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu, - współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym

NZOZ MENS SANA Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień ul. Bukowa 20 Tychy tel. 32 327 51 83 605 637 072	<ul style="list-style-type: none"> - konsultacja psychologiczna - konsultacja psychiatryczna - pomoc psychologiczna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie - terapia dla osób uzależnionych - terapia dla osób z problemem uzależnienia w rodzinie
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna ul. Andersa 16 Tychy tel. 32 227 23 92 ppptychy@onet.eu	<ul style="list-style-type: none"> - grupa wsparcia dla matek doznających przemocy - bezpłatne wsparcie dla dzieci i młodzieży do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz ich rodziców doświadczających przemocy
NIEBIESKA LINIA Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie 0 801 12 00 02 - płatny pierwszy impuls- (pon-sob: 10.00 – 22.00 nd. i święta 8.00 – 16.00)	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc telefoniczna
Placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy - przeprowadzanie rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania, - informowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy, - wystawienie na prośbę poszkodowanego zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach, - informowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadamianie innych służb np. pomocy społecznej, policji, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. śladów ciężkiego uszkodzenia ciała, podejrzanym oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania

(dane na dzień: lipiec 2015 r.)

III. Cele Programu

Cel główny:

Ograniczenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców poprzez zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Tychach.

Cele szczegółowe:

Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

- 1) ogółu społeczeństwa, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) świadków przemocy w rodzinie,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

V. Realizatorzy Programu

- Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Tychach,
- Wydział Spraw Społeczny i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach (MOPS),
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tychach (OIK),
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejski Zarząd Oświaty (MZO),
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tychach (PPP),
- Komenda Miejska Policji,
- Sąd Rejonowy w Tychach,
- Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Prokuratura Rejonowa,
- Placówki Ochrony Zdrowia - Megrez Sp. z o. o Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Tychach,
NZOZ MENS SANA Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień,
- Organizacje pozarządowe działające w obszarze przemocy.

VI. Obszary, kierunki i działania Programu

1. Profilaktyka i edukacja społeczna

Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

I.p.	Zadanie / działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki	Realizator
1	Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy w rodzinie	1. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Tychów.	Liczba opracowanych diagnoz	Miejski Zespół Interdyscyplinarny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Ośrodek Interwencji Kryzysowej Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
2	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie	1. Prowadzenie kampanii społecznych na terenie miasta Tychy, które: - obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie, - opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę, - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc.	Liczba kampanii społecznych	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Wydział Informacji, Promocji i Współpracy z Zagranicą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Ośrodek Interwencji Kryzysowej

		2. Współpraca pomiędzy miastem Tychy a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich.	Liczba podjętych inicjatyw Liczba osób, którym udzielono informacji dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Organizacje pozarządowe
		3. Rozdysponowanie informatorów / ulotek o instytucjach i organizacjach działających na rzecz osób doświadczających przemocy, jak i stosujących przemoc.	Liczba przekazanych informatorów	Wszyscy realizatorzy
		4. Zamieszczanie artykułów i informacji w prasie lokalnej, stronach internetowych.	Liczba zamieszczonych informacji	Wszyscy realizatorzy
3	Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych i edukacyjnych	1. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	Liczba opracowanych programów Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Miejski Zarząd Oświaty Organizacje pozarządowe
		2. Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych służących wzmocnieniu kompetencji i metod wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą.	Liczba programów Liczba uczestników Liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Miejski Zarząd Oświaty, Organizacje pozarządowe Placówki ochrony zdrowia

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

I.p.	Zadanie / działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki	Realizator
1	Rozwój infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowywanie zasad współpracy	1. Funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego	Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych, Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych, Liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych, Liczba utworzonych grup roboczych, Liczba posiedzeń grup, Liczba osób objętych pomocą grup roboczych, Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych.	Miejski Zespół Interdyscyplinarny
		2. Rozbudowa sieci i poszerzenie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym: - ośrodków interwencji kryzysowej, - innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Zakres i rodzaj świadczonych usług Liczba osób korzystających z oferty placówek (podział na dzieci, kobiety, mężczyźni, osoby pow. 60 r.ż., osoby niepełnosprawne)	Miejski Zespół Interdyscyplinarny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
		3. Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych projektów	Wszyscy realizatorzy
2	Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	Liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych	Wszyscy realizatorzy

		2. Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie	Liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie Liczba osób uczestniczących w zajęciach	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Organizacje pozarządowe NZOZ MENS SANA
3	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	1. Realizowanie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	Liczba osób objętych pomocą (podział na dzieci, kobiety, mężczyźni, osoby pow. 60 r.ż., osoby niepełnosprawne). Liczba godzin poradnictwa	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Organizacje pozarządowe
		2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej	Liczba miejsc w hostelu Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w hostelu	Ośrodek Interwencji Kryzysowej
		3. Zwiększanie zakresu działania oraz dostępności Tyskiej Niebieskiej Linii -telefonu zaufania, interwencyjnego lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Liczba lokalnych telefonów zaufania Czas dostępności telefonu Liczba rozmów i interwencji	Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
		4. Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań	Liczba przyjaznych pokoi Liczba dzieci przesłuchanych	Sąd Rejonowy Komenda Miejska Policji
		5. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie Liczba dzieci umieszczonych odpowiednio: u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

		6. Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	<p>Liczba programów</p> <p>Liczba grup terapeutycznych</p> <p>Liczba grup wsparcia</p> <p>Liczba osób uczestniczących w programie (podział na dzieci, kobiety, mężczyźni, osoby pow. 60 r.ż., osoby niepełnosprawne)</p> <p>Liczba osób, które ukończyły programy</p>	<p>Ośrodek Interwencji Kryzysowej</p> <p>Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna</p> <p>Organizacje pozarządowe</p> <p>NZOZ MENS SANA</p>
4	Monitoring skuteczności działań pomocowych	1. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	<p>Liczba osób monitorowanych po opuszczeniu hostelu, u których przemoc ustała</p> <p>Liczba raportów i analiz czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc</p>	Ośrodek Interwencji Kryzysowej

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

I.p.	Zadanie / działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki	Realizator
1	Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także wypracowanie zasad współpracy	1. Ewidencjonowanie podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne	Corocznie aktualizowana baza teleadresowa Liczba informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
		2. Przesyłanie zaktualizowanych informatorów powiatu, o którym mowa powyżej Prezesowi Sądu Rejonowego w Tychach, Prokuratorowi Rejonowemu w Tychach, Komendantowi Miejskiej Policji w Tychach do dnia 15 lipca każdego kolejnego roku	Przekazanie ww. podmiotom aktualnego informatora	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
2	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie	1. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	1. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” 2. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” 3. Liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie, 4. Liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań, 5. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy 6. Liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach	Miejski Zespół Interdyscyplinarny Komenda Miejska Policji Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki oświatowe Placówki ochrony zdrowia Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

			<p>związanych z przemocą w rodzinie</p> <p>7. Liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie poprzez sporządzenie aktu oskarżenia</p> <p>8. Liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie poprzez umorzenie postępowania.</p>	
		<p>2. Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie</p>	<p>Liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc</p> <p>Liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej</p>
		<p>3. Składanie wniosków w wszczęcie postępowania wobec podopiecznych podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie</p>	<p>Liczba wniosków</p>	<p>Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej</p>
<p>3</p>	<p>Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych</p>	<p>1. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie</p>	<p>Liczba podmiotów realizujących programy</p> <p>Liczba uczestników</p> <p>Liczba osób, które ukończyły programy</p> <p>Liczba wniosków kuratorów sądowych o zastosowanie</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej</p>

			oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych w toku postępowania wykonawczego	
		2. Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań przemocowych w rodzinie Liczba osób osądzonych, poddanych oddziaływaniom, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popełnienie czynu podobnego	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
4	Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań	1. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	Liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc Liczba uczestników (kobiety i mężczyźni) Liczba osób, które ukończyły programy	Organizacje pozarządowe NZOZ MENS SANA
		2. Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów powróciły do zachowań przemocowych w rodzinie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe NZOZ MENS SANA
5	Zapobieganie kontaktowania się osób stosujących przemoc w rodzinie z osobami dotkniętymi przemocą	1. Zatrzymanie osób stosujących przemoc w rodzinie	Liczba zatrzymań	Prokuratura Rejonowa w Tychach
		2. Stosowanie przez prokuratora oraz występowanie do sądu o zastosowanie wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru policji z zakazem	Liczba zastosowanych środków zapobiegawczych Liczba złożonych wniosków do sądu o zastosowanie środków	Prokuratura Rejonowa w Tychach

		kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie a także nakazania opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą najbliższą, ewentualnie tymczasowego aresztowania.	zapobiegawczych	
		3. Występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, zakazie przebywania w określonych miejscach, opuszczania przez sprawcę lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.	Liczba wniosków Liczba orzeczeń sądowych uwzględniających wyżej wymienione wnioski	Prokuratura Rejonowa w Tychach Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
6	Zwiększenie udziału osób skazanych przez sąd za przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych	1. Występowanie do sądu o zastosowanie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych	Liczba wniosków prokuratora, w tym w trybie art. 335 1 kpk, o zastosowanie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych Liczba wniosków w toku postępowania wykonawczego	Prokuratura Rejonowa w Tychach Komenda Miejska Policji Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

I.p.	Zadanie / działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki	Realizator
1	Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia	Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Miejski Zespół Interdyscyplinarny
		2. Organizacja szkoleń lub/i konferencji dla realizatorów Programu	Liczba szkoleń / konferencji Liczba uczestników	Miejski Zespół Interdyscyplinarny Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
2	Skoordynowanie działań lokalnych podmiotów realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1. Określenie zasad współpracy oraz procedur postępowania i reagowania przez służby, instytucje i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy i pomocy w sytuacji przemocy	Wypracowane zasady	Miejski Zespół Interdyscyplinarny
		2. Opracowanie standardów postępowania w Izbie Przyjęć w przypadku podejrzenia przemocy domowej	Opracowane standardy	Megrez Sp. z o. o Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Tychach

VII. Monitoring i sprawozdawczość

Program będzie podlegał systematycznemu monitoringowi w celu dokonania corocznego przeglądu realizowanych zadań. Przegląd ten pomoże w: ocenie efektywności programu, ustaleniu trudności w zakresie wdrażania poszczególnych celów, jak i kierunków działań oraz ewentualnej korekcie zadań.

Monitoring Programu obejmować będzie działania podejmowane przez wszystkie podmioty i organizacje uczestniczące w jego realizacji.

Realizatorzy Programu będą przygotowywać raporty, które będą następnie przekazywane do Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia w Urzędzie Miasta, w terminie do dnia 31 stycznia za rok poprzedni, celem sporządzenia rocznego sprawozdania z realizacji Programu. Roczne sprawozdanie będzie przedkładane Miejskiemu Zespołowi Interdyscyplinarnemu w Tychach celem zaopiniowania.

VIII. Informacja o tworzeniu Programu

Projekt Programu opracowany został przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia przy współpracy Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Tychach, działającego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Projekt Programu poddano konsultacjom w sposób określony w Uchwale Nr 0150/XLVI/1036/10 Rady Miasta Tychy z dnia 26 sierpnia 2010 r. w sprawie: szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji. Ponadto projekt programu został wyłożony w Wydziale Spraw Społecznych i Zdrowia i był dostępny dla zainteresowanych w czasie trwania konsultacji.